

Belangenbehartiging in de Europese Unie

Joost van den Akker LLM, MA

22 april 2014

In 1988 voorspelde de toenmalige voorzitter van de Europese Commissie Jacques Delors dat binnen 10 jaar 80% van de wetgeving op economisch gebied uit Europa zou komen.

Of dit percentage 26 jaar later is behaald of overtroffen is niet eenvoudig vast te stellen: feit is echter dat een groot deel van de nationale wetgeving zijn oorsprong in Europa vindt.

Outline

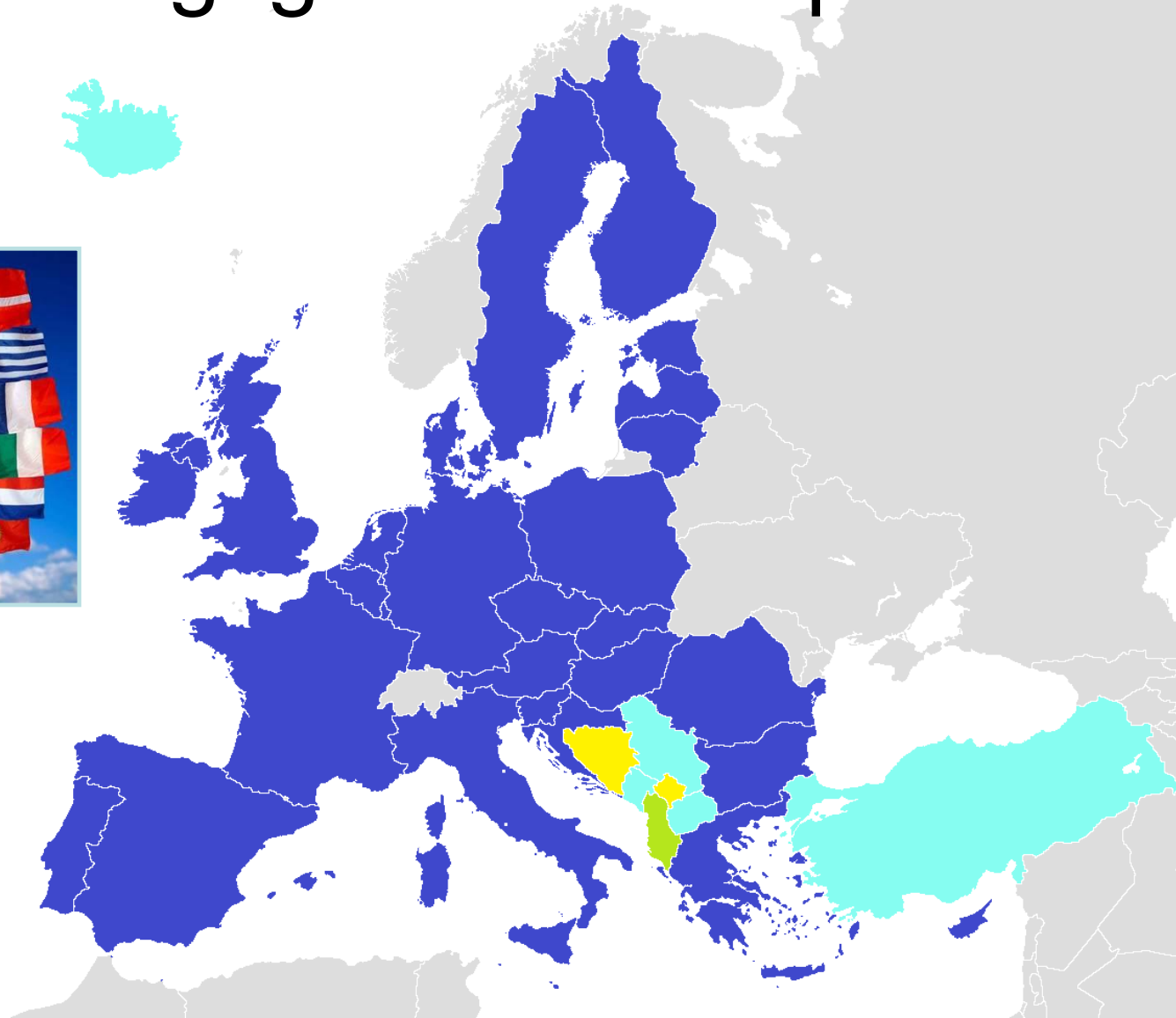
1. Crash course: hoe werkt de Europese Unie?
Wie? Wat? Waar? Wanneer? Hoe? Waarom?
2. Wie heeft wanneer een rol?
3. Hoe wordt Europa gedragen door de bevolking?
  - Burgerinitiatief
  - Referenda in de EU
  - Lobby van de grote industrie?

Waarom? Meer dan een Europese gemeenschap?

- Gedeelde waarden: vrijheid, democratie, respect voor mensenrechten, rechtsstaat
- Unieke instelling: geen superstaat of een intergouvernementele organisatie (*sui generis*)

Verdieping én verbreding: EU als 'toetredingsgemeenschap'

Motto: 'Eenheid in verscheidenheid'

Interne markt en eenheidsmunt vormen uitgangspunten voor bedrijven en consumenten.

4 vrijheden:

1. Goederen
2. Personen
3. Diensten
4. Kapitaal

Vrijheid van mededinging;
gelijk speelveld.

Fases in het integratieproces

Integration is not necessarily a linear process, and different groups of states will have different motives and unique thoughts about the appropriate steps to take, but if there was a European model of integration, it would appear as follows:

Agreement of **free trade area** with the removal of internal barriers to trade (such as tariffs and border restrictions) while maintaining a common external tariff against non-member states.

The creation of a **single market**, meaning the removal of barriers to the free movement of people, money, goods and services.

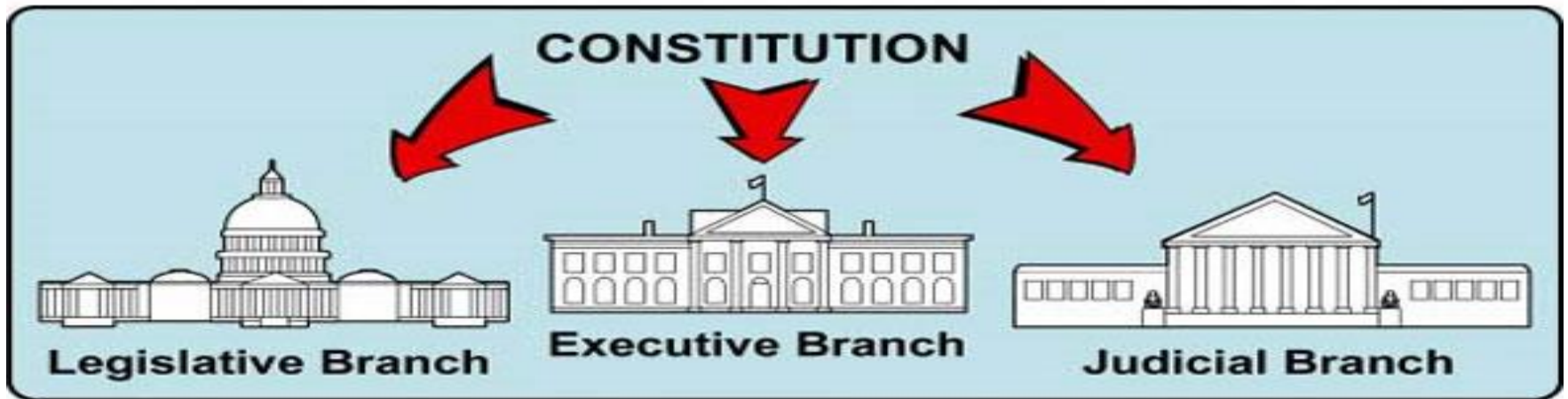
Efforts to promote **monetary union**, where smaller currencies are tied to a leading currency (as with the Common Monetary Area of southern Africa which links several countries to the South African rand, but has not yet achieved a single currency) or efforts are made to agree a single currency (as with the euro).

RIAs often talk in general terms about the value of peace and political cooperation, and even of political 'unity', but so far the idea of **political union** has been too controversial to be anything more than a theoretical goal.

1. Hoe werkt de Europese Unie?

- Verdragen > wetten (verordeningen, richtlijnen, beschikkingen)

- Parlement | -Commissie | Hof van Justitie
- -Raden van 28 ministers | Nationale rechters
- -Europese Raad
- Nationale parlementen? Eenheidsmunt?
Gemeenschappelijke identiteit? Patriottisme?

EU verdragen, wetten, normen

Treaty articles

The fundamental source on the goals and purposes of the EU and the powers of its institutions, outlining general principles as well as more detailed rules and obligations.

EU law

Laws adopted by the EU turn treaty articles into specific obligations, and clarify the reach of its institutions, the responsibilities of its member states, and the rights of its citizens. As such, they add to the constitutional order.

Judgements of the European Court of Justice

All constitutions have courts that rule on the application of its principles; the European Court of Justice has played this role, helping clarify the meaning and the reach of EU law.

Charter of Fundamental Rights

Constitutions typically include a listing of the rights of citizens; this did not come for the EU until the Charter of Fundamental Rights was given the same legal value as the treaties in 2009 (under Lisbon).

European Convention on Human Rights

Although this was drawn up and has been managed by the Council of Europe, it has been used to redress concerns about human rights infringements in the EU, and once the EU becomes a signatory it is likely to fundamentally change the EU legal regime.

‘Maastricht 1992’

De Europese Unie

Eerste pijler Europese Gemeenschappen

EG

- Douane-unie en interne markt
- Landbouwbeleid
- Structuurbeleid
- Handelspolitiek

Nieuwe of gewijzigde regelingen

- Burgerschap van de unie
- Opleiding en cultuur
- Trans-Europese netwerken
- Consumentenbescherming
- Gezondheidszorg
- Onderzoek en milieu
- Sociaal beleid
- Buitengrenzen

Euratom

EGKS

Tweede pijler Gemeen- schappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid

Buitenlands beleid

- Samenwerking, gemeenschappelijke standpunten en activiteiten
- Handhaven van de vrede
- Mensenrechten
- Democratie
- Hulp aan derde landen

Veiligheidsbeleid

- Gebaseerd op de WEU: veiligheidskwesties op het gebied van de EU
- Ontwapening
- Economische aspecten inzake bewapening
- Op de lange termijn: Europese veiligheidsorde

Derde pijler Samenwerking Justitie en Binnenlandse Zaken

- Justitiële samenwerking in civiele en strafzaken
- Politieke samenwerking
- Strijd tegen racisme en vreemdelingenhaat
- Strijd tegen drugs en wapenhandel
- Bestrijding van de georganiseerde misdaad
- Bestrijding van het terrorisme
- Misdrijven tegen kinderen en mensenhandel
- Asielbeleid
- Immigratiebeleid

Sociaal handvest Subsidiariteit

Het (relatieve) succes van de Eurotop

Bevoegdheden na 'Lissabon'

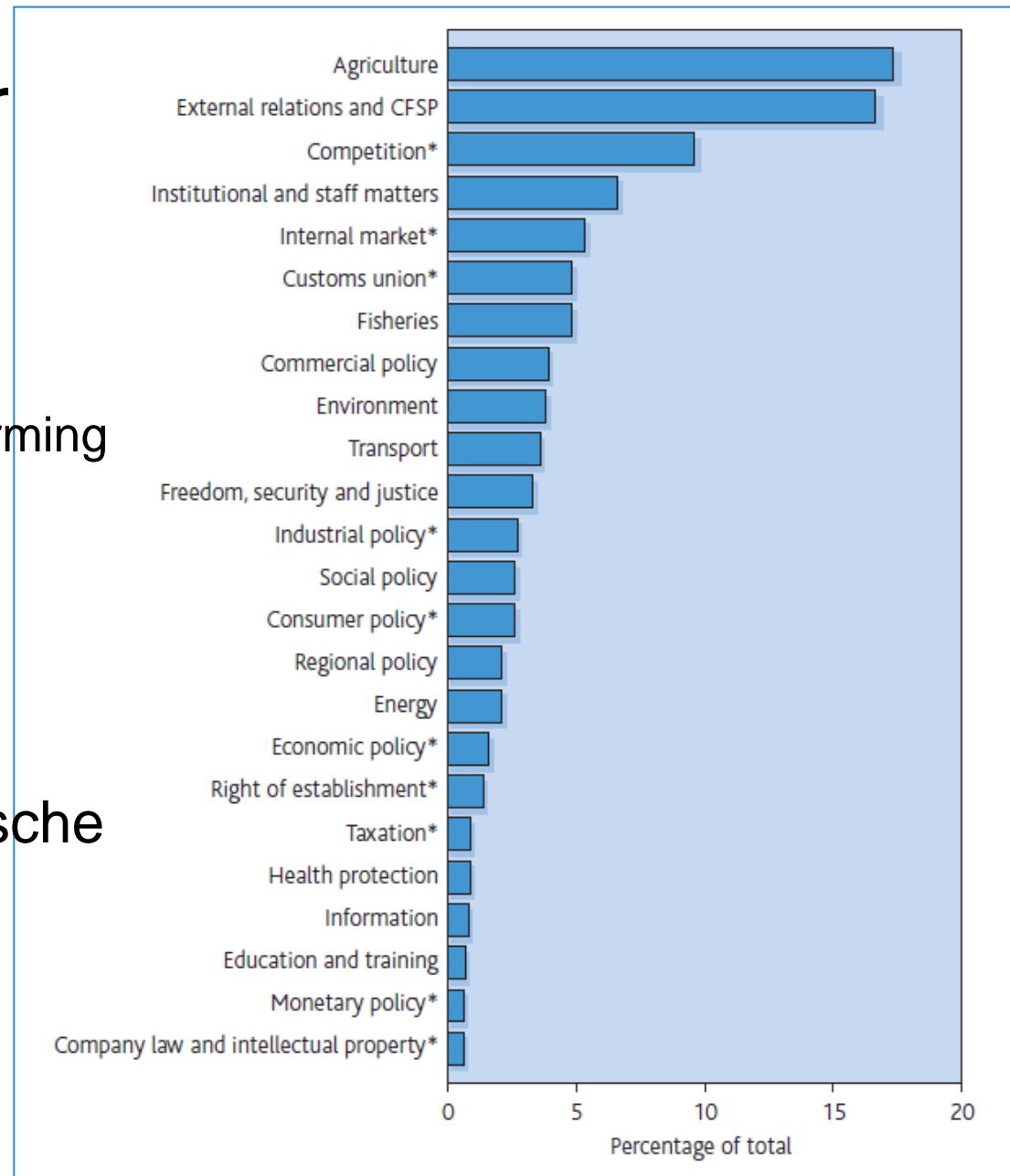
Wie gaat over wat?

- Verdrag van Lissabon
Bevoegdheden catalogus
(arts. 3-6 VWEU)

Regulerend er

- Interne markt, als:
  - Werkomstandigheden
  - Consumentenbescherming
  - Milieu
- Brede vraag
- Sterk aanbod (Commissie)
- Gevolg van economische spillover

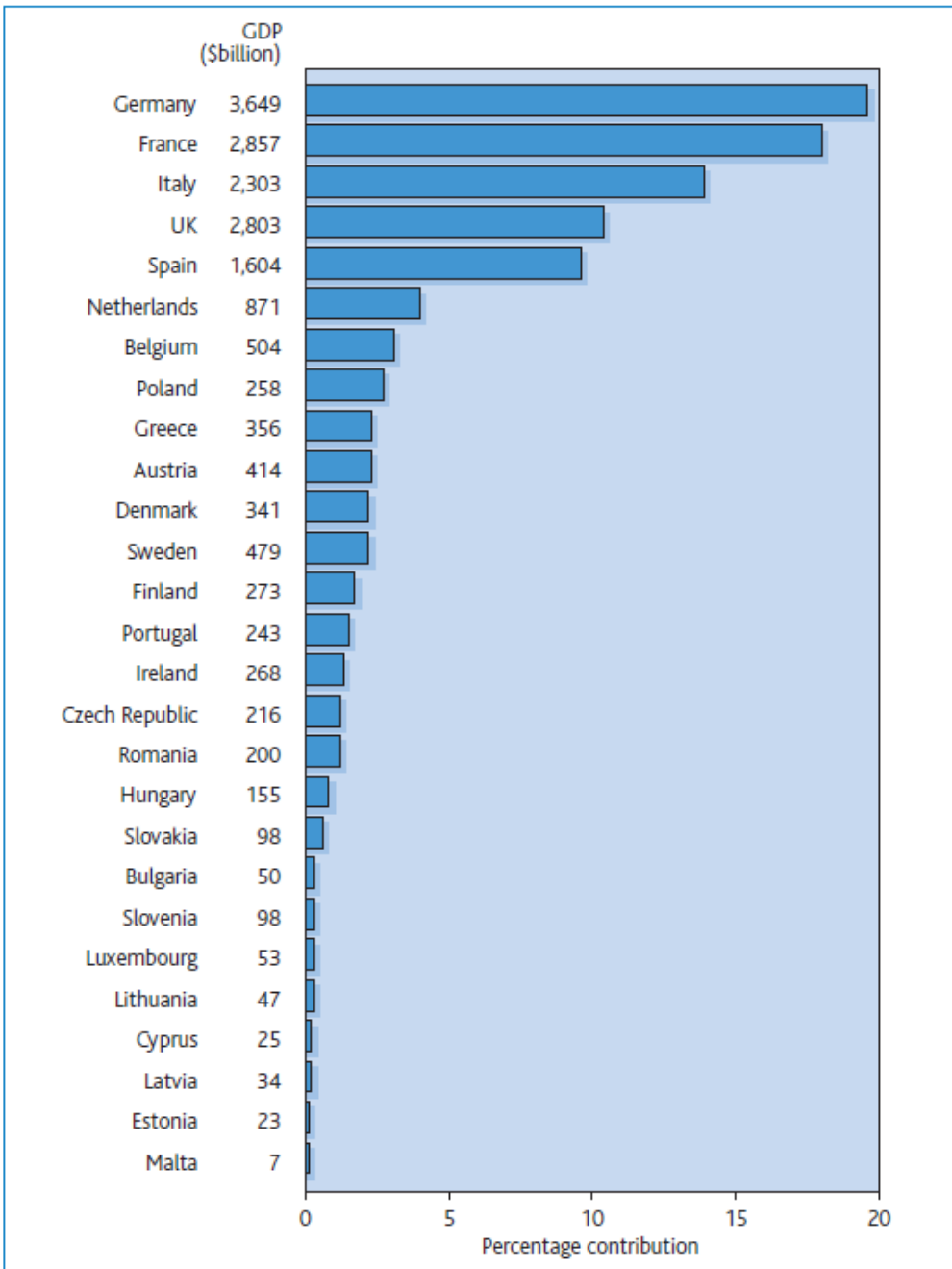
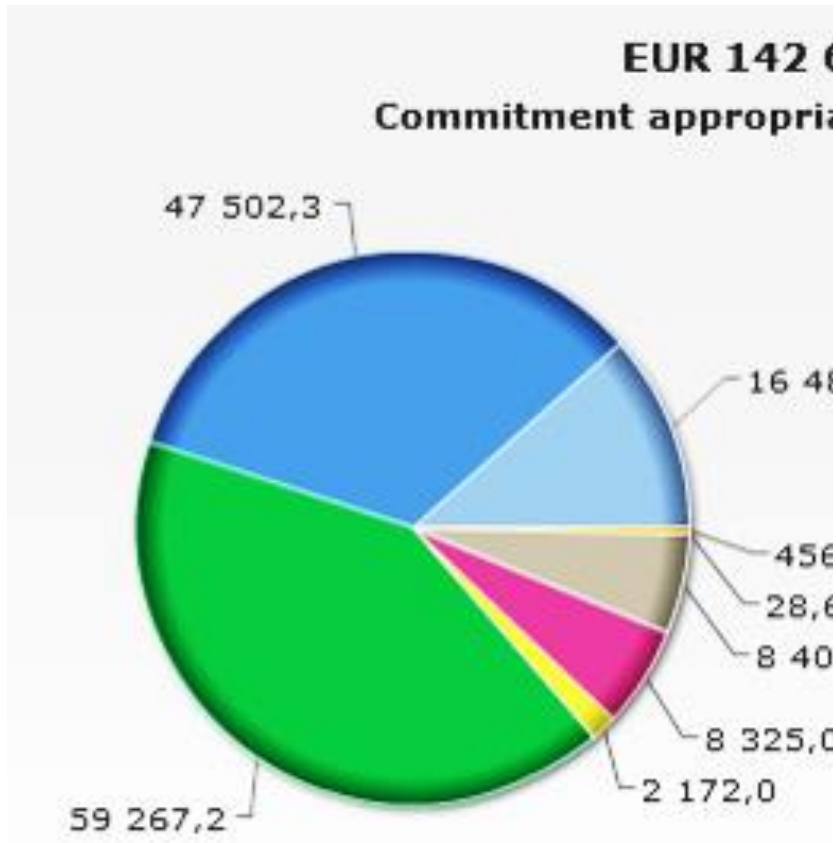

Note: * Economic matters.

Source: Based on data in EUR-Lex web site at <http://eur-lex.europa.eu> (retrieved February 2010).

EU begroting: v verdelen? 2014

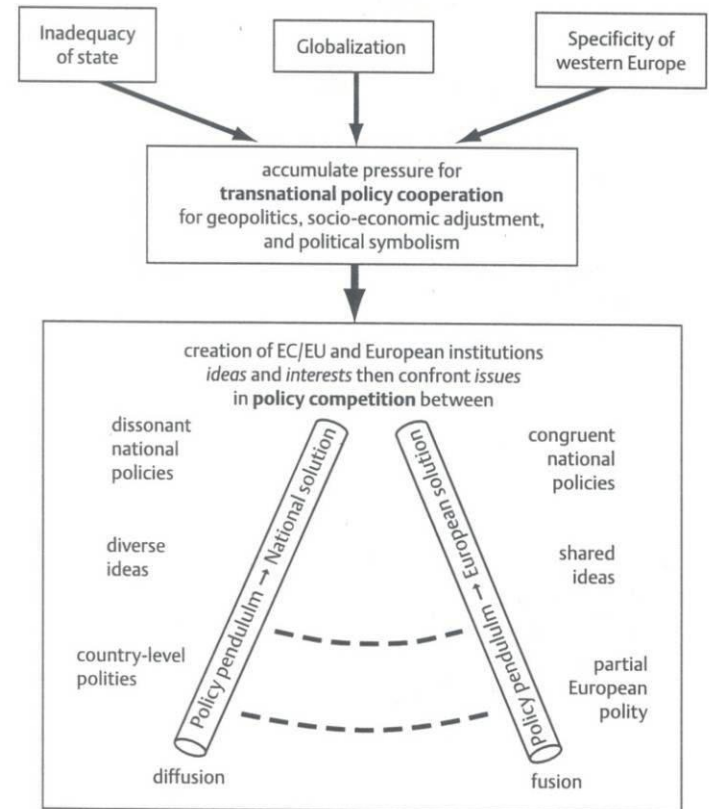

Source: Budget data from European Commission at <http://ec.europa.eu/budget> (retrieved February 2010). GDP data (for 2008) from World Bank at <http://www.worldbank.org> (retrieved June 2010).

Policy pendulum

- *Competitie* als spel tussen ideeën, belangen en instellingen
- Geclusterd rond geopolitieke stabiliteit, sociaal-economische aanpassing en politieke symboliek
- Dynamisch qua tijd en plaats

Figure 2.1 The pendulum of policy-making

Source: Wallace and Wallace (1996: 13).

2. Wie heeft *wanneer* een rol?

EU-regelgeving komt tot stand op instigatie van belangengroepen:

- Lidstaten
- Handel, industrie, landbouw, milieu
- EU-instellingen zelf (*institutions matter*)
- Burgerinitiatieven?

Wie? EU instellingen

EUROPEAN COUNCIL

28 Heads of State or Government, President of the European Council and President of the Commission

COUNCIL
28 Ministers
(one per Member State)

**EUROPEAN
PARLIAMENT**
751 Members ⁽²⁾

EUROPEAN COMMISSION
28 Members (until 2014)

**COMMITTEE OF
THE REGIONS**
350 Members (maximum)

**EUROPEAN ECONOMIC AND
SOCIAL COMMITTEE**
350 Members (maximum)

**COURT OF JUSTICE OF THE
EUROPEAN UNION**

**EUROPEAN
CENTRAL
BANK**

**COURT OF
AUDITORS**
28 Members
(one per
Member State)

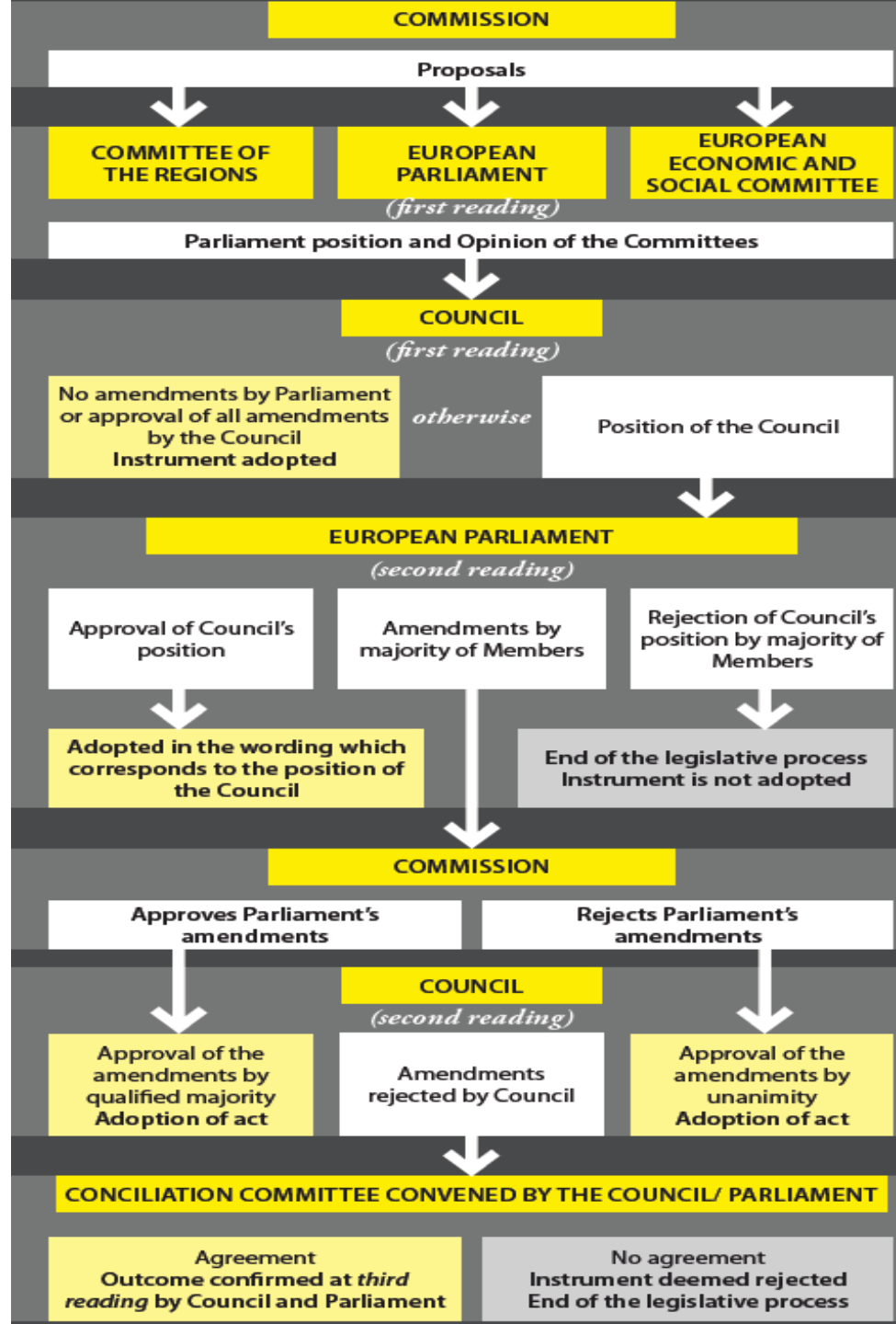
**EUROPEAN
INVESTMENT
BANK**

⁽²⁾ When the Lisbon Treaty came into force on 1 December 2009, the number of Members was increased temporarily to 754. However, the maximum of 751 must be restored by the next elections of 2014.

Hoe? Wanneer?

Gebruikelijke
wetgevings-
procedure

*Van Commissie-
initiatief tot akkoord
tussen Raad en EP
Conciliatiecomité?*

EU vs. Lidstaten?

Vier uitgangspunten voor machtsverdeling:

1. **Bevoegdheden** (autoriteit): EU heeft veel op sommige, en weinig op andere beleidsterreinen
2. **Overdracht**: EU kan alleen handelen waar lidstaten dat toestaan om doelstellingen te bereiken die zijn neergelegd in de verdragen
3. **Subsidiariteit**: alleen indien binnen bevoegdheden EU én niet beter door lidstaten
4. **Proportionaliteit**: niet verder dan doeltreffend

Invloed van de Lidstaten

Rol en invloed bepaald door 4 factoren:

1. Oude en Nieuwe Lidstaten
2. Economische macht
3. Bevolkingsomvang
4. Houding t.o.v. integratie

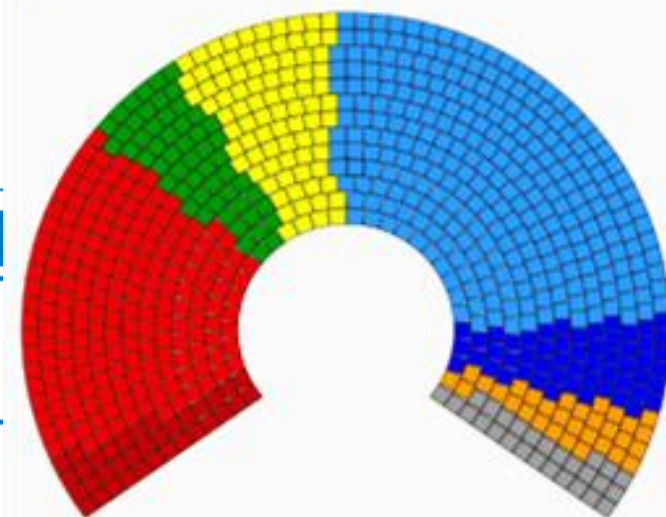

Europees Parlement

Seats

766 MEPs

Political groups

- European People's Party (274)
- Progressive Alliance of Socialists and Democrats (195)
- Alliance of Liberals and Democrats for Europe Group (85)
- The Greens–European Free Alliance (58)
- European Conservatives and Reformists (56)
- European United Left–Nordic Green Left (35)
- Europe of Freedom and Democracy (33)
- Non-Inscrits (30)

	NAME	ACRONYM	PHILOSOPHY	
	 GUE/NGL	European United Left–Nordic Green Left	GUE-NGL	Left
	 S&D	Progressive Alliance of Socialists and Democrats	PASD	Social democrat
	 The Greens EFA in the European Parliament	The Greens–European Free Alliance		Greens-EFA
	 ALDE	Alliance of Liberals and Democrats for Europe	ALDE	Centre-left
	 EPP	European People's Party	EPP	Centre-right
	 ECR	European Conservatives and Reformists	ECR	Conservative
	 EFD Europe of Freedom and Democracy in the European Parliament	Europe of Freedom and Democracy	EFD	Eurosceptic

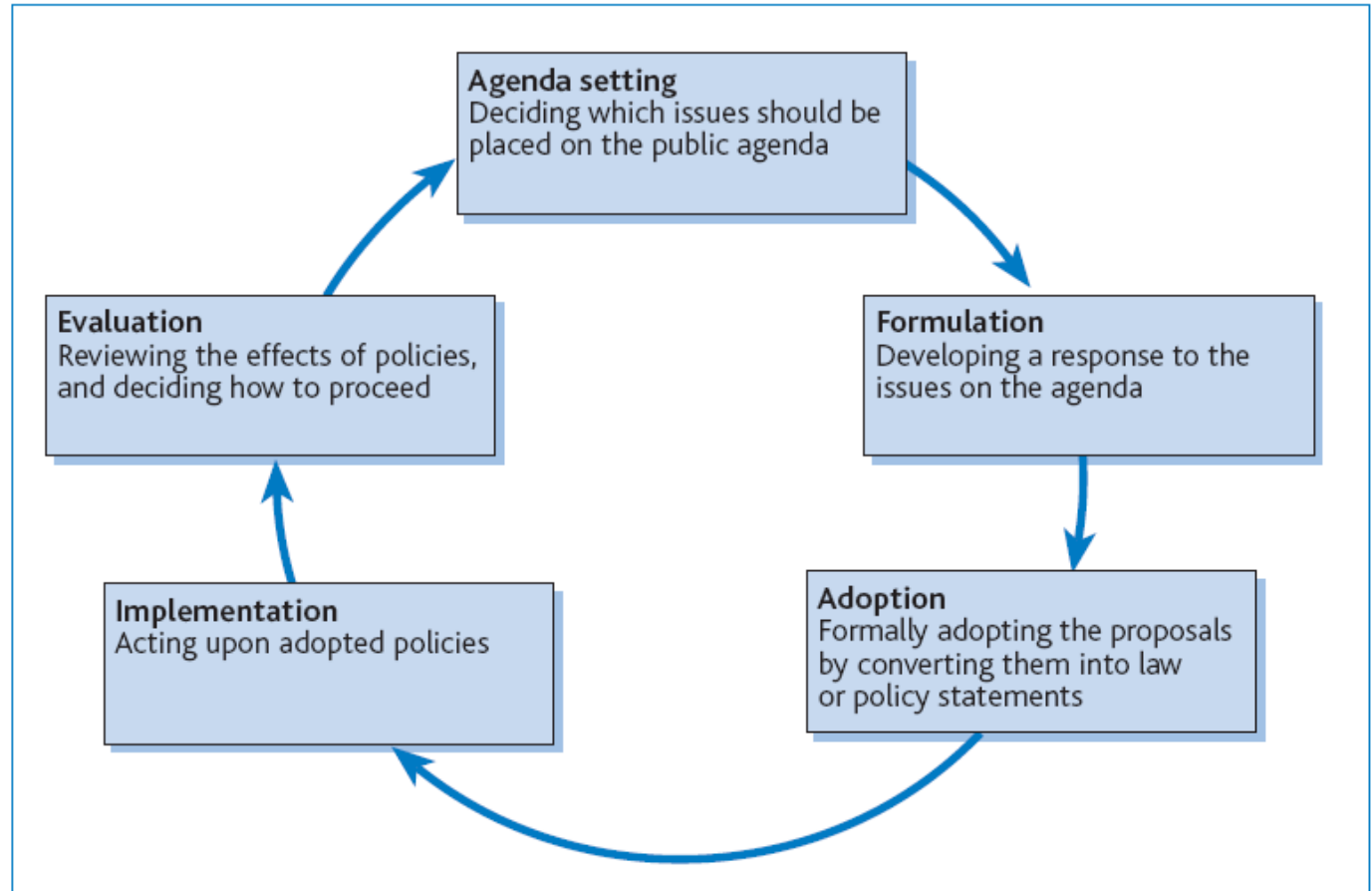

Eigenschappen van EU-beleidsvorming

EU-beleid wordt is onderhevig aan hetzelfde krachtenveld als beleidsvorming in de lidstaten, maar heeft zes specifieke eigenschappen:

1. Compromis en onderhandeling
2. Politiek spel: thuis kunnen verkopen
3. Incrementalisme: kleine stapjes
4. Integratie op meerdere snelheden
5. Spillover
6. Elite en democratisch tekort

Hoe besluitvorming beïnvloeden? *The policy cycle*

Agendavorming

- Wat is de agenda?
- Waarom belangrijk?
- Wat staat op de agenda?

Implementatie

- Formele implementatie → omzetting
- Praktische implementatie → toezicht en naleving
- Beleid vormt implementatie ⇔ implementatie vormt beleid
- Nationale factoren

Waar en wanneer lobbyen?

De gebruikte kanalen in belangenbehartiging zijn in de meeste contexten van besluitvorming van 3 factoren afhankelijk:

1. De plaats van de macht
2. (In)formele mogelijkheden om besluitvorming te beïnvloeden
3. Ontvankelijkheid van besluitvormers voor lobby en consultancy

1. *Waar* zit de macht?

Verschillende macht bij verschillende spelers:

- De Commissie is beïnvloedbaar bij beleidsformulering en implementatie
- De Raad en het EP zijn cruciaal bij besluitvorming
- Nationale instanties/agentschappen zijn verantwoordelijk voor implementatie

2. *Formele mogelijkheden voor input*

Verschillende mogelijkheden in besluitvormingsproces. Bijvoorbeeld:

- Het uitgebreide systeem van raadplegende comités geclusterd rond de Commissie
- De Commissie maakt steeds meer gebruik van raadplegende *policy papers* (Wit- en Groenboeken)
- 'open' EP hoorzittingen

3. *Ontvankelijkheid van besluitvormers*

Grote verschillen, bijvoorbeeld:

- De Commissie is relatief open, heeft vaak informatie van belangengroepen *nodig*.
- De Europese Raad en de Raad van de EU zijn moeilijk toegankelijk als *instellingen*
- Het EP kan heel verschillend benaderd worden
- Belangenvertegenwoordiging is een van de belangrijkste functies van het Economisch en Sociaal Comité en Comité van de Regio's

Structuur van de Commissie

5 onderdelen:

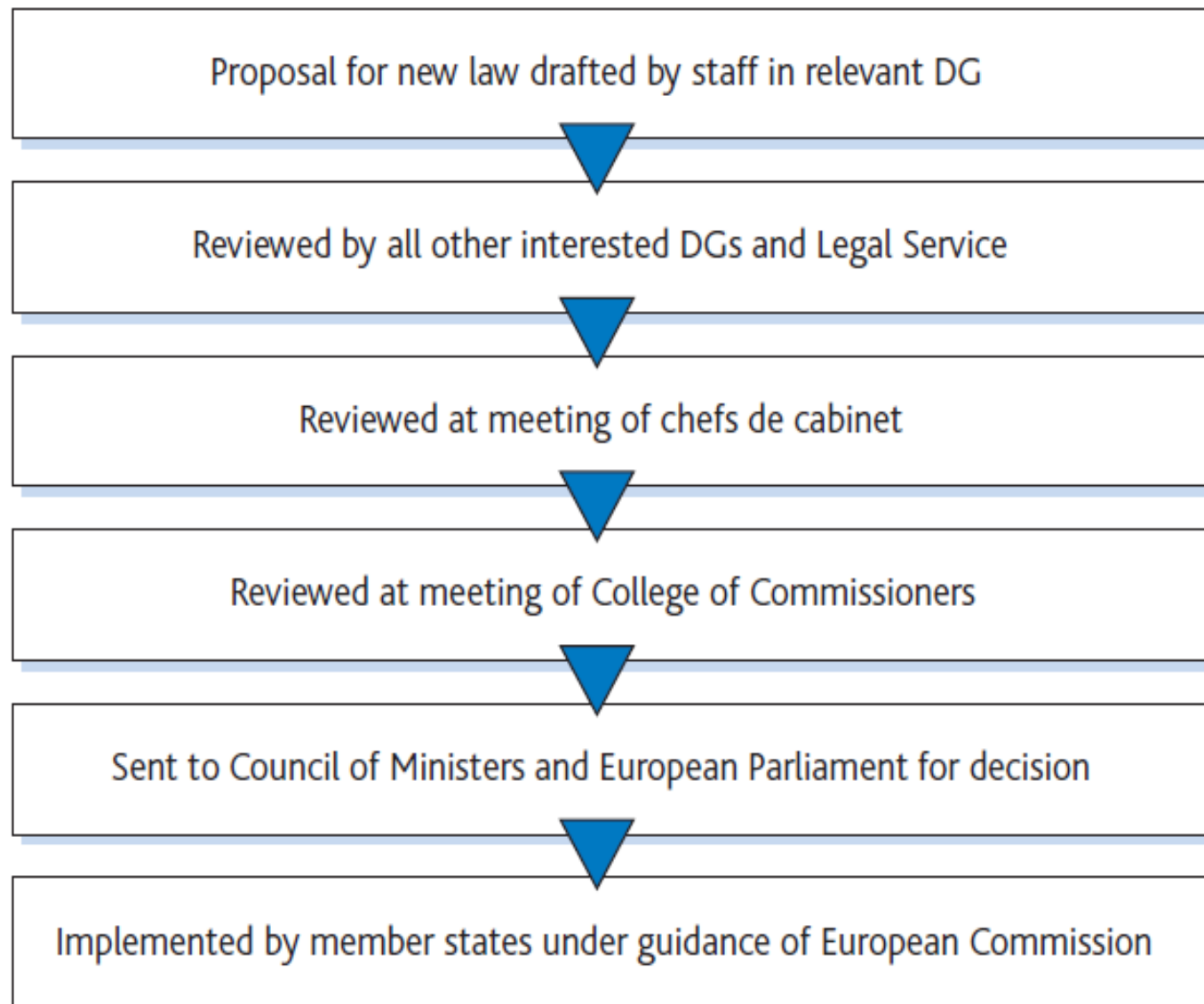
1. College van Commissarissen
2. Voorzitter van de Commissie
3. Directoraten-Generaal en diensten
4. Netwerk van uitvoerende en adviescomités
5. Secretariaat-Generaal

4. Comités van de Commissie

Het werk van de Commissie wordt gemonitord door honderden comités, groweg in 4 varianten:

1. **Advisory committees:** minder politiek gevoelige zaken + advies aan de Commissie. Kunnen Commissie-handelingen niet blokkeren
2. **Management committees:** focussen op bijv. landbouw- en visserijbeleid. Kunnen maatregelen doorverwijzen naar de Raad, die de Commissie kan overrulen.
3. **Regulatory committees:** kunnen maatregelen zowel naar de Raad als het EP doorverwijzen.
4. **Regulatory committees with scrutiny:** moeten de Raad en het EP toestaan om voorgestelde maatregelen door de Commissie te laten checken voordat ze worden aangenomen.

Figure 10.5 Workflow of the European Commission

3. Gedragen door de bevolking

- Burgerinitiatief
- PhD project: *The relatie tussen EU-referenda en overheidshandelen*
- Directe democratie vervangt de ‘permissive consensus’?
- Publieke support als onlosmakelijke vereiste voor EU-besluitvorming
- Input / output legitimiteit
- Complexe referendum issues?

Strijd na 'Lissabon': gele kaart?

- Tweede Kamer trekt aan de rem:
  - Vrouwenquota
  - Stakingsrecht
  - EU 'Openbaar Ministerie'
  - Vierde Spoorpakket
- Rol voor lagere overheden?
- Hoe groot is de rol van de grote industrie?

Legitimiteitscrisis van representatieve democratie?

Discussie:

Basingrediënten effectieve lobby

- Dossierkennis
- Kennis van de omgeving (instelling)
- Netwerken
- Welke arena kies ik en wanneer?
  - Ambtelijk (PV, Commissie, Agentschappen, ECB)
  - Politiek (EP, Comités, Commissie, Raad)
  - Bedrijfsleven
  - Sector, incl. NGOs
  - Maatschappelijk (media, publieke opinie)